

הבחינה הירושלמית

אביב תשע"ז

שאלון א'

הזמן הניתן לשאלון זה: שלוש שעות וחצי

חומר חובה:

חלק ראשון – ארבע שאלות מתוך שמונה. כל אחת בת 10 נקודות = 40 נקודות

חלק שני – שתי שאלות מתוך ארבע. כל אחת בת 10 נקודות = 20 נקודות

חומר בחירה:

ארבע שאלות מתוך עשר. כל אחת בת עשר נקודות = 40 נקודות

סה"כ = 100 נקודות

- שימו לב לכתוב נכון ולפיסוק מתקבל על הדעת.
- הקפידו לכתוב בכתב יד ברור.
- כתבו תשובות קצרות ומדויקות.
- מותר להשתמש בתנ"ך שלם בלי פירושים ובלי תרגום.

הצלחה רבה!

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

1. חומר החובה

חלק ראשון

השיבו על **ארבע** שאלות (מתוך שמונה).
אל תענו על יותר שאלות מזה ולא על פחות מזה. הקפידו לכתוב בכתב יד ברור.

תורה

1. בראשית, פרק טז

- א. למה מבקשת שרה מאברהם לקחת לאישה את הגר? (3 נקודות)
- ב. מה עושה הגר לאחר שהרתה לאברהם, וכיצד שרה מגיבה לכך? (4 נקודות)
- ג. הסבירו **שלוש** משש המילים והביטויים הבאים: (3 נקודות – נקודה לכל מילה)

אבנה ממנה (2) שפחתה (3) ואקל בעיניה (5)

אנה (8) התעני (9) פרא אדם (12)

2. בראשית, פרק כז

א. פסוקים 11-17: איך רבקה משכנעת את יעקב לעשות כרצונה, ואיך היא

עוזרת לו במעשיו? (4 נקודות)

א. פסוקים 27-40: במה מברך יצחק את יעקב? איך מגיב יצחק כאשר הוא

מבין כי לא עשו קיבל את הברכה שהועיד לו, אלא יעקב? איך מגיב לזה עשו

עצמו? (3 נקודות)

ב. הסבירו **שלוש** משש המילים והביטויים הבאים: (3 נקודות – נקודה לכל מילה)

מטעמים (4) לצוד (5) איש חלק (11)

מתעתע (12) גשה (21) וישק (28)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

נביאים ראשונים

3. שופטים, פרק ז

א. ה' מבקש מגדעון להוריד את מספר חייליו בשתי דרכים. כתבו בלשונכם מהן

שתי הדרכים. (4 נקודות)

ב. פס' 13-20: הסבירו בלשונכם את החלום ששמע גדעון. מה הוא למד מכך

ומה החליט לעשות? (4 נקודות)

ג. הסבירו שתיים מארבע המילים והביטויים הבאים: (2 נקודות – נקודה לכל מילה)

יתר (ז) כחול שעל שפת הים (12)

יחף (16) ויריעו ויניסו (21)

נביאים ראשונים

4. שמואל א, פרק יז

א. כמה ימים ניצב גלית הפלשתי מול מחנה ישראל? מה הוא עשה בזמן הזה? איך

הרגישו בני ישראל? (3 נקודות)

ב. איך דוד משכנע את שאול כי יוכל להילחם בגלית, ואיך הוא מצליח לנצח אותו?

(4 נקודות)

ג. הסבירו שלוש מחמש המילים והביטויים הבאים: (3 נקודות – נקודה לכל מילה)

חניתו (7) נלחמה יחד (11) משנהו (13)

ישכם (20) והסיר חרפה (26) נטשת (28)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

5. שמואל ב, פרק יב

- א. מה המשל שמספר נתן הנביא לדוד? מהו הנמשל של משל זה? (5 נקודות)
- ב. מה עושה דוד כאשר הוא מבין את חטאו? כתבו במילים שלכם: (2 נקודות)
- ג. מה קרה לבן הראשון של דוד ובת שבע? כיצד מגיב לכך דוד ואיך הוא מסביר את מעשיו? (3 נקודות)

נביאים אחרונים

6. ישעיהו, פרק א

- א. מה ה' לא רוצה שבני ישראל יעשו, ומה הוא רוצה שהם יעשו? (4 נקודות)
- ב. הסבירו את המשל והנמשל בפסוק 8 (3 נקודות)
- ג. הסבירו שלוש משש המילים והביטויים הבאים (3 נקודות – נקודה לכל מילה)
רוממתי (2)	שממה (8)	שבעתי (12)
אעלים עיני (15)	תמאנו (21)	סוררים (23)

כתובים

7. נחמיה, פרק ה

- א. על מה מתלוננים העניים בפסוקים 1-5? כתבו במילים שלכם. (3 נקודות)
- ב. איך נחמיה משכנע את העשירים לעשות כרצונו? (3 נקודות)
- ג. הסבירו ארבע משמונה המילים והביטויים הבאים: (4 נקודות – נקודה לכל מילה)
תירוש (12)	יחרישו (8)	יחר לי (7)	אין לאל ידנו (6)
כבדה (18)	אשר-לפני (16)	פחה (15)	יהללו (14)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

8. מגילת רות, פרקים א, ד

א. פרק א' : איך נעמי מנסה לשכנע את רות וערפה שלא ישובו אתה? האם היא

מצליחה? (4 נקודות)

ב. פרק ד' : תארו בקצרה את מעשיו של בועז בפסוקים 1-5. (3 נקודות)

ג. הסבירו **שלוש** משש המילים הבאות (3 נקודות – מקודה לכל מילה)

פקד (א, 6)	מתאמצת (א', 18)	המר (א', 20)
שלף (ד', 7)	השבית (ד', 14)	שיבתך (ד', 15)

חלק שני

השיבו על שתי שאלות (מתוך ארבע).

משנה ותפילה

1. קראו את התפילה והשיבו על השאלות שאחריה (בעמוד הבא)

עלינו לשבח

עלינו לשבח לאדון הכל, לתת גדלה ליוצר בראשית,
שלא עשנו כגויי הארצות, ולא שמנו כמשפחות האדמה.
שלא שם חלקנו כהם, וגורלנו ככל-המונם,
שהם משתחוים להבל וריק, ומתפללים אל אל לא יושיע.
ונאנחנו כורעים ומשתחוים ומוזדים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא
שהוא נוטה שמים ויסד ארץ,
ומושב יקרו בשמים ממעל, ושכינת עזו בגבהי מרומים.
הוא אלהינו, אין עוד, אמת מלפנו, אפס זולתו.

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

- א. על מה אנחנו משבחים את הקב"ה בתפילה זו ועל מה אנו מודים לו? (3 נקודות)
- ב. בתפילה זו יש הרבה מילים נרדפות. ציינו 3 זוגות של מילים נרדפות. (3 נקודות)
- ג. הסבירו **ארבע** מתוך שבע המילים והביטויים המודגשים: (4 נקודות)

יָסַד	יוֹשִׁיעַ	הִבִּיל	שָׁם חָלְקָנוּ
	זוֹלָתוֹ	מְרוֹמִים	עָזוּ

ספרות חדשה

2. תהילה – ש"י עגנון

- א. תארו **שלוש** תכונות מרכזיות בדמותה של תהילה. תנו שלוש דוגמאות מהסיפור לכל אחת משלוש התכונות האלו. (6 נקודות)
- ב. מדוע לדעתכם עגנון בחר לקרוא לגיבורה "תהילה"? כיצד השם שלה קשור לדמותה? (2 נקודות)
- ג. הסבירו בקצרה איך מסתיים הסיפור (2 נקודות).

3. אמי זכרונה לברכה - ח"נ ביאליק

קראו את השיר (בדף הבא) וענו על השאלות הבאות:

- א. כמה נרות הדליקה האם בערב שבת? על מה ויתרה כדי להדליק אותם? (4 נקודות)
- ב. האם בוכה בשיר פעמיים, בכל פעם גורם הבכי לפעולה הפוכה. מה גורם הבכי בכל אחת מן הפעמים? (5 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

אָמִי, זְכוּנָה לְבָרָכָה, הִיְתָה צְדָקָת גְּמוּרָה
וּבְאֵלֶּמְנוּתָה עֲנִיָּה מְרוּדָה.
וַיְהִי עָרֵב שַׁבָּת, הַחֲמֵה בְּרֹאשׁ הָאֵילָנוֹת –
וּבְבִיתָה לֹא נָר וְלֹא סְעֵדָה.

בְּדָקָה וּמְצָאָה עוֹד, מַעֲשֵׂה נִסִּים, שְׁתֵּי פְרוּטוֹת –
"הַלֶּחֶם אִם גֵּרוֹת?" – פְּסָחָה,
רָצָה וַתִּשָּׁב, וּבִגְדָה הַצְּנוּמָה מִשְׁאֵת הַקֹּדֶשׁ:
שְׁנֵי גֵרוֹת הַבְּרָכָה.

שְׁבָעָה כּוֹכָבִים בְּמָרוֹם, וְלֵיל שַׁבָּת אָמִי
שְׁבָעָה לוֹ גֵּרוֹת – עֵינַיִם.
הִיקָבַע אֱלֹהִים שַׁבָּת קֹדֶשׁוֹ? וְכִי יִקָּבַע, מֵה-תַּעֲשֶׂה אִשָּׁה?
יְהִי שְׁמוֹ מְבֹרָךְ עַל שְׁנַיִם!

4. מגש הכסף – נתן אלתרמן

קראו את השיר (בדף הבא) וענו על השאלות הבאות:

א. "אֶנְחֵנוּ מִגֵּשׁ הַכֶּסֶף" – הסבירו את תשובת הנערים בשיר. למה כוונתם בכך

שהם מציגים את עצמם כ"מגש כסף"? האם דבריהם תואמים את המשפט

של חיים וייצמן, אשר מובא בראש השיר? (7 נקודות)

ב. הסבירו **שלוש** מתוך שש המילים המודגשות (3 נקודות – נקודה לכל מילה)

סֵהר אֵימָה הַחֲרֵשׁ קו-הָאֵשׁ קָץ בְּלִי-נוֹעַ

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

מגש הכסף/ נתן אלתרמן

"אין מדינה נתנת לעם על מגש של כסף" (חיים ויצמן)

...והארץ תשקט. עין שמים אודמת
תעמעם לאטה
על גבולות עשנים.
ואמה תעמד – קרועת לב אף נושמת...
לקבל את הנס
האחד אין שני...

היא לטקס תכון.
היא תקום למול סהר.
ועמדה, טרם-יום, עוטה חג ואימה.
-- אז מנגד יצאו
נערה ונער
ואט-אט יצעדו הם אל מול האמה.

לובשי חל וחגור, וכבדי נעלים,
בנתיב יעלו הם
הלוך והחרש.
לא החליפו בגדם, לא מחו עוד במים
את עקבות יום-הפרך וליל קו-האש.

עיפים עד בלי קצ, נזירים ממרגוע,
ונוטפים טללי נעורים עבריים - -
דם השנים יגשו, ועמדו לבלי-נוע.
ואין אות אם חיים הם או אם רויים.

אז תשאל האמה, שטופת דמע-וקסם.
ואמרה: מי אתם? והשנים, שוקטים,
יענו לה: אנחנו מגש הכסף
שעליו לך נתנה מדינת-היהודים
כך יאמרו. ונפלו לרגלה עוטיפי-צל.
והשאר יספר בתולדות ישראל.

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

2. חומר הבחירה

השיבו על ארבע מעשר השאלות הבאות:

משנה

1. ברכות ד, א

תפלת השחר עד חצות; רבי יהודה אומר: עד ארבע שעות.

תפלת המנחה עד הערב; רבי יהודה אומר: עד פלג המנחה.

תפלת הערב, אין לה קבע.

ושל מוספין כל היום; רבי יהודה אומר: עד שבע שעות.

א. בארו במילים שלכם את שתי הדעות, הדעה של ר' יהודה והדעה של חכמים,

בנוגע לזמן של תפילות שחרית, מנחה ומוסף. (8 נקודות)

ב. למה הכוונה תפילת הערב אין לה קבע? (2 נקודות)

שירת ספרד

2. לבי במזרח - רבי יהודה הלוי

לבי במזרח ואנכי בסוף מערב/ איך אטעמה את אשר אכל ואיך יערב

איכה אשלים נדרי ואסרי, בעוד/ ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב

יקל בעיני עזב כל טוב ספרד, כמו/ יקר בעיני ראות עפרות דביר נחרב.

א. מהי החוויה שמתאר המשורר? הסבירו מדוע הוא חש כך. (5 נקודות)

ב. בשיר יש ניגודים רבים. ציינו והסבירו שלושה ניגודים. (3 נקודות)

ג. הסבירו שתיים מתוך ארבע המילים המודגשות (יערב, ואסרי, בחבל, דביר)

(2 נקודות – נקודה לכל מילה)

הבחינה הירושלמית

מועד א'

אביב תשע"ז

3. ראה שמש - רבי שלמה אבן גבירול

רָאָה שֶׁמֶשׁ לֵעֵת עָרַב אֲדָמָה / כָּאֱלוֹ לְבִשָּׁה תוֹלַע לְמַכָּסָה,
תִּפְשֵׁט פָּאֲתֵי צָפוֹן וְיָמִין / וְרוּחַ יָם בְּאַרְגָּמֹן תִּכְסֶּה,
וְאַרְצָ – עֲזָבָה אוֹתָהּ עֲרָמָה / בְּצַל הַלְיָלָה תִּלְוִן וְתִחְסָה,
וְהַשֶּׁחַק אֲזִי קָדָר, כָּאֱלוֹ / בְּשֶׁקַּע עַל מוֹת יְקוּתֵי־אֵל מְכַסָּה.

א. "ראה שמש" נדמה בתחילה כשיר טבע, אך בסוף השיר מסתבר שמשמעותו

אחרת. הסבירו את תמונת הטבע המתוארת בשיר, ואת המשמעות שלה: אלו

רגשות היא מבטאת? כיצד היא מביעה את מצבו של המשורר? (8 נקודות)

ב. הסבירו **שתיים** מארבע המילים המודגשות (יָמִין, אֲרָגְמֹן, שֶׁחַק, קָדָר).

(2 נקודות – נקודה לכל מילה)

מחשבה דתית של ימי הביניים

4. ר' משה בן מימון - מורה הנבוכים

חלק ג: פרק יב

קראו וענו:

"וביאור הדבר שכל רע שיארע לאדם חוזר אל אחד משלשה מינים: המין הראשון מן הרעות, מה שיארע לאדם מצד טבע ההוויה וההפסד, כלומר: מחמת שהוא בעל חומר. כי משום כך נפגעים מקצת בני אדם במומים וחסרונות מלידה, או שיארעו מחמת שינויים הנעשים ביסודות כקלקול האוויר או הברקים ושקיעת האדמה... ואתה מוצא עם זאת, שהרעות הבאות על בני האדם מן המין הזה מעטות מאוד מאוד, ואירוען נדיר מאוד, לפי שאתה תמצא ערים עומדות אלפי שנים לא שקעו ולא נשרפו, וכן נולדים אלפים מבני אדם בתכלית השלמות, ואינו נולד בעל מום כי אם לעתים רחוקות.

המין השני מן הרעות הוא מה שיארע לבני אדם זה מזה, כהשתלטם זה על זה.

הבחינה הירושלמית

מועד א' אביב תשע"ז

והרעות הללו יותר מרעות המין הראשון... אלא שגם מציאותו מעטה, כגון אדם האורב לאדם והורגו או יגנבהו בלילה. אבל יהיה מין זה מן הרעות, כולל בני אדם רבים במלחמות הגדולות. וגם זה אינו מרובה בכל הארץ.

והמין השלישי מן הרעות הוא מה שיארע לאדם ממנו מפעולתו הוא עצמו, וזה הוא המצוי הרבה, והרעות האלה יותר מרעות המין השני בהרבה, ומרעות המין הזה צועקים כל בני אדם. וזהו אשר לא תמצא מי שאינו חוטא בו על עצמו כי אם מעטים... ומין זה נספח הוא לכל המגרעות, כלומר: לגרגרנות באכילה ובשתייה ובתשמיש, והעסק בהם בהפרזות כמות, או באי סדר, או בהפסד איכות המזון, ויהיה זה סיבה לכל התחלואים והפגעים הגופניים והנפשיים..."

מה הן **שלוש** הסיבות שנותן הרמב"ם לדברים הרעים שקורים לאדם בעולם

הזה? הסבירו בפירוט! (10 נקודות)

סיפורת ושירה ישראלית

5. לשבור את החזיר

קראו את הקטע מתוך הסיפור וענו על השאלות שאחריו:

פסחזון חייד אלי חיוך עצוב של חזיר מחרסינה שמבין שזה הסוף שלו. שימות הבארט סימפסון, שאני אתן עם הפטיש בראש לחבר? "לא רוצה סימפסון." החזירתי לאבא את הפטיש: "מספיק לי פסחזון."
"אתה לא מבין," אמר אבא, "זה באמת בסדר, זה חינוכי, בוא אני אשבור אותו בשבילך".
אבא כבר הרים את הפטיש, ואני הסתכלתי על העיניים השבורות של אימא ועל החיוך העייף של פסחזון וידעתי שהכול עלי, אם אני לא אעשה כלום הוא מת.

א. כיצד מנסה האב לחנך את הילד? האם הוא מצליח לחנך אותו כפי שרצה? פ

(נקודות)

ב. מה מרגיש יואב כלפי פסחזון? (2 נקודות)

ג. "ידעתי שהכל עלי, אם אני לא אעשה כלום הוא מת".. – מה עושה יואב

בעקבות תחושה זו? (3 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

6. תפוחים מן המדבר – סביון ליברכט

- א. כיצד מתמודדת האם עם השינוי שהחליטה הבת לעשות בחייה? תארו בפירוט את תחושותיה של האם, וכיצד הן משתנות במהלך הסיפור. (7 נקודות)
- ב. מדוע לדעתכם החליטה רבקה לעזוב את אורח החיים הדתי? (3 נקודות)

7. עקרה – רחל

קראו את השיר וענו על השאלות שאחריו:

בן לו הנה לי! ילד קטן,
שחר תלתיים ונבון.
לאחז בידו ולפסע לאט
בשבילי הגן.
ילד.
קטן.

אורי אקרא לו, אורי שלי!
רן וצלול הוא השם הקצר.
רסיס נהרה.
לילדי השחרחר
"אורי -!
אקרא!

עוד אתמרמר כרחל האם.
עוד אתפלל כחנה בשילה.
עוד אחכה
לו.

א. כיצד מתארת הדוברת את הבן שהיא כמהה אליו? (2 נקודות)

ב. רחל מדמה את עצמה לשתי נשים מקראיות. מה משותף בינה לבין נשים אלו

ומה שונה ביניהן? (5 נקודות)

ג. הסבירו שלוש מתוך חמש המילים המודגשות: (3 נקודות – נקודה לכל מילה)

לאחז לפסע צלול נהרה אתמרמר

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

8. תפילה - לאה גולדברג

קראו את השיר וענו על השאלות שאחריו:

לְמַדְנִי, אֱלֹהִי, בְּרֵד וְהִתְפַּלֵּל
עַל סוּד עֵלָה קָמַל, עַל נִגְהָ פְּרִי בָּשֵׁל,
עַל הַחֲרוּת הַזֹּאת: לְרֵאוֹת, לְחוּשׁ, לְנֶשֶׁם,
לְדַעַת, לְיַחַל, לְהַכְּשֵׁל.

לְמַד אֶת שְׁפֹתַי בְּרֵכָה וְשִׁיר הַלֵּל
בְּהִתְחַדֵּשׁ זְמַנְךָ עִם בְּקָר וְעִם לַיִל,
לְבַל יִהְיֶה יוֹמֵי הַיּוֹם כְּתִמּוּל שְׁלֹשׁוֹם.
לְבַל יִהְיֶה עָלֵי יוֹמֵי הַרְגֵּל.

א. מה מבקשת לאה גולדברג בבית הראשון, ומה היא מבקשת הבית השני? כתבו

במילים שלכם. (4 נקודות)

ב. ציינו שני ניגודים הקיימים בשיר, והסבירו איך הם מתיישבים ביחד. (4 נקודות)

הסבירו שתיים מארבע המילים המודגשות (נגה, חרות, ליחל, לבל) (2 נקודות)

9. על הילד אברם – נתן אלתרמן

קראו את השיר (בדפים הבאים) וענו על השאלות הבאות:

א. מתי מתרחש השיר ובאיזה מקום? (2 נקודות)

ב. מה התחושה המרכזית של הילד בשיר? הוכיחו בעזרת שתי דוגמאות (2 נקודות)

ג. "אמי, אמי, / ישנה ובלבך מאכלת"; "לך לך, דרך ליל מאכלת ודם, אל הארץ

אשר אראך" .. :

מהן שתי האלוזיות (הארמזים) המופיעות בשורות אלו? ציינו מהם הסיפורים

המקראיים הנרמזים, והסבירו את משמעותם בשיר (6 נקודות).

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

על הילד אברם (נתן אלתרמן)

בהיותו ישן על מדרגות ביתו בפולין כתום המלחמה, מפחד לשכב במיטתו.

עיר פולנית,

ירח רם,

וכתמיד עננים בשיט.

בבוא לילה שוכב הילד אברם

על אבני מדרגות הבית.

מתייצבת אמו לפניו מקרוב

וברגליה בארץ איננה נוגעת.

ואומרת: אברם, קר הלילה ורטוב.

ביתה בוא, למיטה המוצעת.

ועונה לה אברם:

אמי, אמי,

לא אישן במיטה ככל ילד.

כי אותך בה ראיתי,

אמי, אמי,

ישנה ובלבך מאכלת.

מתייצב אז אביו ומושיט אליו יד

וגוער בו, שקוף וגבוה.

ואומר לו: אברם, בוא הביתה מיד

בני אברם, חיש הביתה בואה.

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

ועונה לו אברם:

אבי, אבי,

שם אפחד לעצום העיניים.

כי אותך שם ראיתי,

אבי, אבי,

דום ישן בלי ראשך על כתפיים.

אז ניצבת מולו אחותו הקטנה

וקוראת לו הביתה בבכי.

אך עונה לה אברם : שמה את ישנה

עם דמעת המתים על לחי.

לפניו מתייצבות אז שבעים האומות

ואומרות:

הננו עליך!

בשבעים פקודות חוק ושבעים קרדומות

אל הבית הזה נשיבך!

ואותך במיטה המוצעת נניחה

וישנת בה דום כאביך!

ואברם בחלום

צועק "אבי!"

וקורא שם אמו ועונה היא:

בני, אשרי... כי לולא הסכין בלבבי,

לבבי בי נשבר לשנים.

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

אז בליל הושלך הס

וירח הועם,

ומול ברק פגיונות שוחרים לציד,

היה דבר אדוני אל אברם, אל אברם

הישן בפרוזדור הבית.

לאמור: אל תירא

אל תירא, אברם,

כי גדול ועצום אשימך,

לך לך, דרך ליל מאכלת ודם,

אל הארץ אשר אראך.

ויחרד אברהם ויפול על פניו

ויצא מני בית ושער

כי הצו שרעם על אברם האב

רועם על אברם הנער.

הגות ועיון

10. תחיית הלשון – האמנם נס (מרדכי מישור)

מה טוען מרדכי מישור במאמרו? כיצד הוא מוכיח זאת? (10 נקודות)

הצלחה רבה!

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

הבחינה הירושלמית אביב תשע"ז שאלון ב'

הזמן הניתן לשאלון זה : ארבע שעות

חלק ראשון – כתיבת חיבור בעברית = 40 נקודות

חלק שני – הבנת הנקרא = 35 נקודות

חלק שלישי – תרגילי לשון = 25 נקודות

סה"כ = 100 נקודות

שימו לב לכתוב נכון ולפיסוק מתקבל על הדעת.

הקפידו לכתוב בכתב יד ברור.

הצלחה רבה!

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

חלק ראשון

כתיבת חיבור בעברית (40 נקודות)

כתבו חיבור בעברית שאורכו עד שני עמודים (כ-250 מילים לכל היותר) על אחד

הנושאים הבאים :

1. **ביקורת סרטים** – תארו סרט שראיתם בשנה האחרונה. ספרו כיצד התרשמתם ממנו :

מה היה מוצלח בסרט, ומה פחות מוצלח?

בנוסף, כתבו האם לדעתכם הסרט הזה מתאים גם לבני נוער ישראלים, ומדוע.

2. **השפה העברית** – האם לפי דעתכם כל יהודי העולם צריכים ללמוד עברית? מדוע? מה

המשמעות של השפה העברית בשבילכם?

3. **הנוער והטכנולוגיה** – הנוער בישראל ובעולם חשוף לטכנולוגיה שלא הייתה קיימת

בעבר: מחשבים, טלפונים חכמים ועוד. מהם היתרונות ומהם החסרונות בעולם

הטכנולוגי? כיצד הכלים הטכנולוגיים משפיעים על בני הנוער, ומה דעתכם על כך?

4. **נגישות לנכים** – בישראל יש חוק הקובע כי מקומות ציבוריים כמו אולמות קולנוע,

מסעדות, ספריות, בתי ספר, אוניברסיטאות ועוד צריכים להיות נגישים לנכים. מדוע

יש צורך בחוק הזה? איך החוק יכול לעזור לנכים? האם לדעתכם יש צורך בחוק כזה?

5. **עלייה לישראל** – בישראל יש אנשים רבים שעלו לארץ ממדינות שונות ומתרבויות

שונות. אלו קשיים יכולים להיות לעולים החדשים? איך ניתן לעזור להם כדי

להתמודד עם הללו?

(40 נקודות. מתוקן: תוכן – 20 נקודות; דקדוק – 7 נקודות; אוצר מילים – 7 נקודות; כתיב – 6 נקודות).

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

חלק שני

הבנת הנקרא (35 נקודות):
קראו את הקטע, והשיבו על השאלות:

אלזה לסקר-שילר: משוררת בעלת חלומות

המשוררת אלזה לסקר-שילר נפטרה בירושלים, בשנת 1945. זמן קצר לאחר מותה, פרסמה לאה גולדברג רשימה בעיתון, על מפגש מקרי שהיה לה עם המשוררת, וכתבה בה כך: "ישבתי בירושלים במסעדה עם חברים. חבריי אמרו לי: 'לאה, הביטי. מאחוריך יושבת משוררת'. סובבתי ראשי לאחור וראיתי אישה קטנה, אפורה, ענייה ודלה. עיניה היו מושפלות, ולא היה בה שום דבר מושך, אך ידעתי מייד שזו אלזה לסקר-שילר".

אלזה לסקר-שילר היתה משוררת חשובה ומפורסמת, אבל היום – רק אנשים מעטים מכירים את שמה ואת היצירה שלה. מי היתה הדמות הזאת?

אלזה נולדה בגרמניה ב-1869, למשפחה יהודית משכילה. הוריה ניהלו אורח-חיים יהודי, אבל **העניקו** לילדיהם חינוך מודרני וליברלי. בבית קראו תנ"ך לצד ספרות גרמנית, ובפסח הזמינו את הכומר ואת השכנים הנוצרים לשבת ביחד סביב שולחן ליל הסדר. אלזה היתה ילדה **חולמנית** עם הרבה דמיון, וכבר מגיל צעיר כתבה שירים וסיפורים. אמא שלה **עודדה** אותה לפתח את הכישרון היצירתי שלה, והן היו קשורות מאוד אחת לשנייה, אולם האם נפטרה ממחלה פתאומית כשאלזה היתה בת עשרים. מות האם השפיע קשה על אלזה, ובמשך כל חייה היא כתבה שירים עצובים ומלאי געגועים לאמה – "המלאך שנעלם מחיי".

לאחר מות האם, אלזה עברה לברלין ושם התחילה לפתח קריירה אמנותית. היא כתבה שירים, סיפורים ו**מחזות**, למדה ציור והופיעה במופעי תיאטרון וקברט. היא הכירה את המשוררים והאמנים שגרו בברלין באותה תקופה והיתה חברה של רבים מהם. אלזה הרגישה חלק **בלתי נפרד** מגרמניה, אבל גם חשה קשר עמוק ליהדות ולארץ-ישראל. היא **הזדהתה** עם "יוסף בעל החלומות" וכתבה שירים על דמויות מהתנ"ך, כמו רות ובעז, דוד ויהונתן, יעקב, רחל ויוסף.

הבחינה הירושלמית

מועד א' אביב תשע"ז

ב-1932, שנה לפני שעלו הנאצים לשלטון, היא זכתה בפרס החשוב ביותר לשירה בגרמניה. השופטים קבעו שהיא "המשוררת החשובה ביותר בגרמניה המודרנית", אבל שנה לאחר מכן, כאשר הנאצים עלו לשלטון – היא איבדה את כל הכבוד והתהילה. הנאצים ביקרו את השירים הרגישים שלה, והתייחסו בבוז ובזלזול למשוררת היהודייה. אלוהה האמינה שהיטלר ירד מהשלטון תוך זמן קצר, אבל המציאות היתה אחרת. ב-1933, לאחר שחיילים נאצים היכו אותה ברחוב, היא עזבה את ברלין ומצאה מקלט בשוויצריה. אלוהה הגיעה לשוויצריה בגיל 65 – אישה מבוגרת, חלשה, ענייה ובודדה, הסובלת ממצב בריאותי ונפשי קשה. ב-1939, כשהיתה בת כ-70, השלטונות בשוויצריה לא אישרו לה להמשיך לגור במדינה, והיא עלתה לארץ-ישראל.

השנים האחרונות שלה בירושלים היו קשות במיוחד. במשך כל חייה היא חלמה על ארץ-ישראל ודמיינה אותה כמו גן-עדן חלומי, אבל היא הגיעה לארץ חולה וחסרת-כל. אלוהה לא ידעה לדבר עברית, והיה לה קשה להשתלב בארץ. היא הסתובבה ברחובות כמו אישה חסרת-בית ודיברה אל עצמה. הילדים בשכונה חשבו שהיא משוגעת, והיו צוחקים עליה. המשוררים העבריים שגרו בישראל ניסו לעזור לה, אבל היה קשה לתקשר איתה: היו לה מצבי-רוח, והיא שקעה בעולם פנימי משלה, שלא קשור למציאות. למרות זאת, גם בשנים האחרונות שלה היא המשיכה לצייר ולכתוב. דווקא בשנים הקשות שלה בירושלים, היא כתבה כמה מהשירים היפים ביותר שלה – שירים עצובים ומרגשים במיוחד, כמו השיר "הגעתי", שבו כתבה: "שום קרן אור לא מוליכה מכאן עוד. אני מותירה מאחורי את העולם. הכוכבים עפים כמו ציפורי זהב".

אלוהה לסקר-שילר, בגיל 50 (בשנת 1919) הצילום: מתוך ויקיפדיה

הבחינה הירושלמית

מועד א' אביב תשע"ז

1. השיבו במילים שלכם על חמש משבע השאלות הבאות (א-ז) (6 נקודות לכל שאלה):
- א. כיצד תיארה לאה גולדברג את אלוה לסקר-שילר? לפי תיאור זה, מה היא הרגישה כלפיה? הסבירו.
- ב. תארו את הקשר בין אלוה לסקר-שילר לבין אמה. בנוסף, כתבו מה גרם לניתוק ביניהן, וכיצד אלוה הגיבה לכך.
- ג. האם הייתם מגדירים את אלוה לסקר-שילר כמשוררת יהודייה או כמשוררת גרמנייה? מדוע? נמקו בעזרת הטקסט.
- ד. השנים 1932 ו-1933 היו שנים גורליות בחייה של לסקר-שילר. ציינו שני דברים מרכזיים שהתרחשו בחייה באותה תקופה. בתשובתכם, הסבירו גם איזה מאורע היסטורי-פוליטי התרחש באותן שנים.
- ה. האם אלוה לסקר-שילר זכתה להצלחה בגרמניה? מה מוכיח זאת? מתי זה השתנה, ומדוע?
- ו. מתי עלתה אלוה לסקר-שילר לארץ-ישראל, ומדוע? כיצד נראו השנים האחרונות שלה בארץ?
- ז. בסוף הקטע, מצוטט חלק משיר שכתבה אלוה לסקר-שילר ('שום קרן אור לא מוליכה מכאן עוד. אני מותירה מאחורי את העולם. הכוכבים עפים כמו ציפורי זהב'). אלו תחושות היא מבטאת, לדעתכם, בשיר הזה? הסבירו.

2. בחרו חמישה מתוך המילים או הביטויים המודגשים בטקסט, הסבירו את פירושם וכתבו לכל

אחד מהם משפט: (שתי נקודות לכל מילה או ביטוי):

הביטי	דלה	העניקו
חולמנית	עודדה	מחזות
בלתי נפרד	הזדהתה	עלו לשלטון
תהילה	בוז	להשתלב
חסרת-בית	קרן אור	מותירה

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

חלק שלישי

תרגילי לשון (25 נקודות)

א. הטיית פעלים (4 נקודות, נקודה אחת לכל פועל)

1. מחר אנחנו _____ לתערוכה החדשה.
(ללכת)
2. המורה _____ לכיתה והתחילה את השיעור.
(להיכנס)
3. _____ את סבא לפני שבוע, אבל נשארתי זמן קצר כי הוא לא _____ טוב.
(לבקר) (להרגיש)

ב. מילות יחס (3 נקודות, נקודה אחת לכל מילת יחס)

1. כתבו את מילת היחס בצורה הנכונה:
 - * נוגה, מה עושה הערב? אפשר להזמין _____ לצאת לסרט?
(את)
 - * אני מתגעגעת לחברות שלי. אני חושבת _____ כל הזמן.
(על)
 - * עופר ישן בבית של דוד שלו ושכח _____ את המעיל.
(אצל)
2. בחרו מילת יחס נכונה, וכתבו אותה בצורה הנכונה: (3 נקודות, נקודה אחת לכל מילת יחס)
 - * התיק שלך ממש כבד. מה יש _____ ??
 - * שלחתי _____ אי-מייל אבל היא אמרה שלא קיבלה אותו.
 - * עמי ותמי הזמינו אותנו למסעדה, אבל לא בא לי לצאת _____.

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

ג. מילות קישור

בחרו מילת קישור מתאימה (5 נקודות, נקודה אחת לכל מילת קישור)

1. אני אוהבת דברים מתוקים _____ ארטיק, סוכריות ועוגות-גבינה.
(בגלל, כמו, גם)

2. כדאי לך לקנות כיסא חדש, _____ שיהיה לך יותר נוח.
(לכן, כדי, כי)

3. ראיתי את ההודעה _____ שהשיעור נגמר.
(אבל, אחרי, לעומת זאת)

4. הוא קם מוקדם בבוקר _____ שלא ישן כל הלילה.
(למרות, בזכות, מפני)

5. האוטובוס איחר בחצי שעה ו _____ לא הגעתי בזמן.
(למרות זאת, לכן, לעומת זאת)

ד. מין ומספר

הפכו מצורת יחיד לצורת רבים בכל מקום שאפשר (6 נקודות, 3 נקודות לכל תשובה נכונה)

דוגמה: חתול שחור רדף אחרי עכבר לבן.

חתולים שחורים רדפו אחרי עכברים לבנים.

1. ישבתי בבית קפה וכתבתי סיפור קצר ומצחיק.

2. היא טיפסה על ההר הגבוה וצילמה תמונה מיוחדת.

הבחינה הירושלמית

מועד א'
אביב תשע"ז

3. יידוע

הוסיפו יידוע בכל מקום שאפשר (4 נקודות, 2 נקודות לכל תשובה נכונה)

דוגמה: קניתי פרחים לתלמידה חדשה שהגיעה לכיתה שלנו.
קניתי את הפרחים לתלמידה החדשה שהגיעה לכיתה שלנו.

1. מדדתי שלוש שמלות אבל בסוף החלטתי לקנות חצאית ארוכה.

2. דני רוצה לקנות חליפה שחורה לכבוד מסיבת סיום חגיגות.

הצלחה רבה!